

CENTRAAL
MUSEUM
UTRECHT

Agnietenstraat 1
Maliebaan 42

september 1964

HET
KUNSTWERK
VAN DE
MAAND

Het afgebeelde kunstwerk is gedurende
de maand september geëxposeerd in de hal van het
Centraal Museum, Agnietenstraat 1.

(Buslijnen 8 en 11)

J. S. Sjollema : Portret van de schilder Kees Verwey doek, 1961.

Het portret, dat wij afbeelden stelt de Haarlemse schilder Kees Verwey voor, van wiens werk tezamen met dat van de Haarlemse beeldhouwer Mari Andriessen in het Centraal Museum van 12 september t/m 8 november a.s. een overzichtstentoonstelling zal worden gehouden.

Een portret is de weergave van een bepaald individu, en wel zó, dat de voorgestelde uit alle andere personen direct is te herkennen. Dit kunnen wij echter ook op een foto, zelfs op een kiekje van een amateur. Een bedreven kunstfotograaf zal door houding, richtingshoek en belichting aan zijn portretfoto toch al een eigen cachet geven, zelfs een apart soort leven, waarbij niet alleen het uiterlijke voorkomen van de gefotografeerde duidelijk wordt, maar ook iets van diens gevoelens of gedachten of van zijn karakter wordt geopenbaard.

Een goed portretschilder echter beschikt over nog méér mogelijkheden dan de lens van een fotograaf te bieden heeft, omdat hij, als mens tegenover mens, de geestelijke gesteldheid van het model kan vatten — of moet kunnen vatten — en dan in een voor de toeschouwer duidelijke en begrijpelijke vorm weergeven. Het gaat dus bij een portretschilder niet alleen om een kwestie van techniek en technische vaardigheid, maar ook, en wel in de eerste plaats, om datgene in karakter en innerlijk leven van het model aan te voelen, en tot uitdrukking te brengen, wat eigen, essentieel en het meest karakteristiek is. Hij moet weergeven wat het persoonlijke, het „individuele” van de geportretteerde uitmaakt.

Sjollema heeft bewezen hoe met vrij eenvoudige middelen het gecompliceerde wezen van een persoon direct en verstaanbaar kan worden uitgebeeld. Wij zien Kees Verwey voor ons zitten, een breedgeschouderd man, die zijn arbeid even onderbroken heeft en zich bij het poseren een ogenblik rust en bezinning gunt. Toch voelen wij dadelijk aan, dat in deze man een hele wereld leeft en onstuimig bruist. Hij is zeker een sterke persoonlijkheid, met een eigen visie op de dingen, die overtuigd is van zijn kunnen, van zijn kunstenaarschap dat hij, individualist, voor zichzelf opeist zonder reserve, wat ook anderen er over zouden denken. Het ietwat stroeve gelaat met de speurende ogen lijkt karakteristiek voor iemand die zijn omgeving helemaal domineert en zich, waarschijnlijk daardoor, ook wat eenzaam voelt.

Om mond en ogen zweeft, de harde trekken verzachtend, die uitdrukking van sarcastische melancholie, die eigen is aan wie zich onbegrepen voelen en daaronder stoïcijns lijden. Maar de intelligentie die wij in het gelaat opmerken, zal toch niet steeds het onstuimige temperament kunnen beheersen, en dan, zouden wij ons kunnen voorstellen, zou er wel eens iets kunnen losbarsten.